

ELŐFIZETÉS:
jul.-sep. . . . 1 frt. 50 kr.
fél évre . . . 3 " " "

A lap szellemi és anyagi részét illető minden küldemények a szerkesztő-tulajdonosnak küldendők.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

BÁCSKA.

HIRDETÉSI DÍJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr., többszöri hirdetésnél olcsóbb. Nyilttér sora 12 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr. A hirdetések VOLF JÓZSEF kereskedése, BITTERMANN NÁNDOR nyomdája és a szerkesztőnél fogadtatnak el.

Egyes szám ára **15** kr.

Megjelenik e lap minden **7., 14., 21.** és **28-án**

Egyes szám ára **15** kr.

Zombor, 1879. ápril 28.

Tekintetes szerkesztő úr!

ddig is mig a szegedvárosi és környékbeli árvizkárosultak részére nálam befolyt adakozások részletes kimutatását tek. urasággal közölném; van szerencsém tudósítani, hogy a m. kir. minister elnök úr Ó Nagyméltóságához általam következő összegek küldettek fel:

- a) március hó 20-án 3907. sz. a. 1,166 frt 50 kr.
- b) március hó 27-én 4198. sz. a. 3,002 frt 82 kr.
- c) ápril hó 22-én 5204. sz. a. 16,755 frt 95 kr.

összesen 20,925 frt 27 kr.

Megjegyzem, hogy ezen összegben a Zenta városa által megszavazott 10,000 frt nem foglaltatik.

Fogadja kiváló tiszteletem nyilvánítását.

Sándor Béla
alispán.

Zombor sz. k. városának 1879. évi ápril hó 29-én tartott bizottsági gyűlése.

Az ülést a főispán úr ő méltóságának akadályozása miatt és megbízás folytán a polgármester úr nyitja meg.

Első tárgyal a legutóbbi időben alkotott törvény-cikkek vétettek tudomásul, ugy szintén tudomásul vétett a kereskedelmi minister úr ő nagyméltóságának programja is.

Felolvastatott a honvédelmi ministeri rendelet a boszniai occupatio alkalmával kirendelt fuvarosok kártérítése iránt.

A polgármester úr elnöklete alatt egy három tagú választmány bizatott meg a károk kimutatását eszközölni. Ekkor megjelent főispán úr ő méltósága; a bizottsági tagok felállással fogadták.

Felolvastatott a m. kir. pénzügyministeriumnak intézménye az 1879-ik évre alakítandó adófelszámolási bizottság tagjainak megválasztása iránt.

Megválasztattak Ambrozovits Gyula úr rendes, és Bikár Pál úr póttagnak.

Tárgyaltatott a belügyministeri rendelet, az adó felszámolási bizottság elnökének kinevezése iránt.

Elnök lett Koczkar Mihály, alelnök pedig Ger-tinger Adolf.

Tárgyalva lett a ministeri rendelet az 1879-ik évi közmunka megváltása iránt.

A közmunka megváltása kivételesen engedélyeztetvén, reményünk lehet, hogy most legalább jobb utaink lesznek.

A főjegyző azon helyes és el is fogadott indítványt tette, hogy azok, kik már természetben róvták le kötelezettségüket, a fizetéstől fölmentessenek, a többiektől pedig a pénz behajtassék; és a mérnök azon utak kijelölésével bizassék meg, melyek már most volnának kijavítandók.

A tárgyalás folyamában a főispán úr ő méltósága szerény nézeteit adja elő, — s ez az, hogy most csak is az elkerülhetlenül szükséges rossz helyek javíttassanak ki, mert ha a munka öszre halasztatnék, akkor a beállott esőzések miatt nem volna benne köszönet.

Igy tehát a mérnök megbizatott, hogy a rossz helyeken a munka mennyiséget köbtartalom szerint határozza meg és a munka keresztülvitele árlejtés útján fog megtörténni.

Tárgyaltatott az 1878-ik évi zárszámadás. — Ez alkalommal jelenti a polgármester úr, hogy a törvényes idő alatt semmi észrevétel sem érkezett be.

Barthal bizottsági tag úr, egy igen lényeges rubrikára akarja figyelmeztetni a bizottságot és ez a laudemialek rovata; itt igen nagy hátralék van kitüntetve. Jövőre intézkedés fog tétetni, hogy ez illetékek az állami illetékekkel egyidejűleg fiztessenek meg és esetleg végrehajtás útján szedessenek be.

Főispán úr ő méltósága kérdést tesz az 1842-ik évből származó Hertelendy-féle convictiva miatt. E tárgyan a jövő gyűlésre jelentés lészen teendő.

Ebből kifolyólag emlité főispán úr ő méltósága hogy tudomása van arról, miszerint a Konyovits család az ismert 18000 fit megtérítésében elmarasztaltatott, a polgármester úr erre bővebb felvilágosítással szolgálván azt mondja: hogy ezen öszveg az akkori tanácsbeliek birtokaikra betáblázva lett és a per folyamatban van.

Koczkar Pál bizottsági tag ajánlja a rend fentar-

tása szempontjából, miszerint ez a városnál is úgy, mint a megyénél szokás, a scontro behozassék és lehetővé tétessék az ellenőrzés, hogy ki és mivel maradt hátralelben; s meg van győződve, hogy a főispán úr ő méltósága ismert erélyessége e kívánalom teljesítését létesíteni fogja.

Főispán úr ő méltósága köszöni, hogy az erélyességet tőle várják s meg van győződve, hogy a kezelés nem volt teljesen rendes, sőt némely tisztviselőnek tapasztalt hanyagsága irányában ezuttal azért volt elnéző, mert a tisztújítás anélkül is közeledvén, kötelesség szabta intézkedéseivel nem akarta a kedélyeket felizgatni, de ha maga a bizottság a visszasságok megszüntetésére módokat nem fog találni, kötelessége lesz e tekintetben a ministeriumhoz fordulni. A szervezést pedig úgy fogja keresztülvinni, hogy visszasságokra és panaszokra ok ne szolgáltatassék.

Ebből kifolyólag utasított a jegyzői hivatal hogy ezentúl a scontro megtéessék.

Szónyegre kerültek a városi rendőrök szolgálati utasításai.

Főispán úr ő méltósága a rendszabályok 8-ik §-át, mely szerint sokoldalú teendőik miatt nem lehetvén a rendőrök számára szolgálati órákat már előre megszabni, ugyanaz a városi kapitányra bizatik. Hisz' a rendőrök úgy is a városi kapitány fenhatósága alatt állanak.

Ajánlja a főispán úr ő méltósága e rendszabályok átdolgozását és pedig a Szabadka városa által alko-

tottat mintául véve. Ennek eszközzésére egy több tagú választmány bizatott meg.

Tárgyaltatott a választmányi jelentés a városi tisztviselők szaporítása és a tiszti fizetések felemelése érdekében.

Az állandó választmány az elkerülhetlenül szükségesnek mutatkozó szaporításokat u. m. egy tanácsnok, három hatszáz és egy ötszáz forint évi fizetéssel javadalmazott irodatiszt, és egy kapitányi segéd állomások betöltését szükségesnek javalván, ellenben a fizetések felemelését a városi pótlék nagysága miatt lehetetlennek tüntetvén fel; Bikár Simon bizottsági tag úrnak a szaporítás szükségességét alaposan is kimutató beszéde után a szaporítás elfogadtatott, ellenben a fizetések felemelése, noha az csak egészben 3800 frttal több kiadást tett volna ki, Barthal József bizottsági tag úr valóban szép beszéde figyelem kívül hagyásával, keresztülvihető nem volt.

Tárgyaltatott a jelentés a legutóbb beterjesztett kövezési munka felülvizsgálásáról.

Egy bizottság küldetett ki, azon hiányos helyek kijelölésére, melyek a vállalkozó által kijavítandók lesznek.

Stojits Plátó, Kanyó János és Mihajlovits Pájo városi tisztviselőknek egyenkint 100 frt előleg kiutalványozása iránti kérelemnek hely adatott.

Több törvényhatóságnak az országgyűlési képviselőházhoz intézett kérvénye felolvastatott és tudomásul vétetett, úgyszintén tudomásul vétetett a közgaz-

T Á R S A.

A mit hittem . . .

1.

A mit hittem, csak is álom
Beteljesült kívánságom:
Van kis lakom, feleségem;
Apróságim vannak négyen,
Ringatgatom karon, térden.

2.

Ha búfelleg van arcomon,
Hozzáim símul kis angyalom,
Biztat, beszél, megvigasztal
S keblemből fölszáll a dal:
Hej félre bú s a gondokkal!

3.

A négy kicsiny zajgó bogár
Tapsol, gagyog, majd körbe jár;
Átfogja egy a nyakamat,
Bajúszommal másik mulat —
A többi meg böleső alatt.

4.

Azt érezem ilyenkor én:
Nincs boldogabb a föld tekén,
Nincs ember, kit úgy álda meg
A jó isten s a nagy egék
Mint engemet hogy áldott meg.

5.

Ez volt, ez az, mit kívántam,
S az áldás ím szépen meg van:
Van kis lakom, feleségem,
Apróságim vannak négyen,
Ringatgatom karon, térden.

Radics Gy.

Lengyelország felosztásának kül- és belokai.

— Történelmi tanulmány. —

Városh Tivadar-tól.

Külokok.

4. §.

A XVIII-ik század második felében a hatalmak közt fenállott sajtósági politikai viszonyok, főleg a hubertsburgi béke után.

(Folytatás)

S ha most végre az egyes hatalmak eljárását bíráljuk, úgy azt kell mondanunk, hogy mind a három

gatási bizottsági jelentés az igazolatlanul elmaradt tagokról.

Jablonkay Géza.

A zombori róm. kath. iskolaszék gyűlése 1879. évi ápril 27-én.

Tárgyalás alá vétetett az Egyházzvédnökség átirata, melynek kíséretében közöltetik ez Egyházzvédnökségnek f. évi március 23-án — a nmlt. vallás- és közoktatási m. kir. ministerium 33.995/1878. sz. alatt kelt és a zombori r. kath. népiskolát szabályozó rendeletére hozott határozata.

Koczár Mihály elnök, *Millassevics János* és *Ambrozovich Gyula* véleményezik, hogy ezen védnökségi határozat, miután mindnyájunk előtt ismeretes, felolvasottnak tekintessék.

Lukich Béla azonban kéri annak felolvasását, miután ő és tanítótársa: Jauch Ferenc — nem lévén egyházközségi képviselők — eme határozatot nem ismerik. Ennek folytán felolvastatik a jegyzőkönyvi kivonat, melyben részletesen elő van adva, miként értesítette az Egyházzvédnökség a városi közigazgatási bizottságot és a kalocsai főtiszt. érseki hatóságot a ministeri rendelet fogantatásáról.

Fejér Gyula apát plebános: nem tartózkodik sajnálkozását és határozott rosszallását kifejezni azon helytelen eljárás felett, hogy főleg ily nagy fontosságú jegyzőkönyvi kivonatot expedálnak, *mielőtt a jegyzőkönyv hitelesített volna.* Pedig épen e célból küldetett

ki egy választmány, hogy t. i. a jegyzőkönyv előbb hitelesíttessék, mi azonban — szándékosan, vagy akaratlanul, az mindegy, de — mindeddig elmulasztott; s csakis így történhetett meg azon nagy hiba, hogy a határozat nem híven vezetett be a jegyzőkönyvbe és e szerint ugyanegy határozatról kétféle hatóság (a közig. bizottság és az érseki tanfelügyelőség) kétféleképen, — még pedig egymástól egészen eltérő értelemben értesített. Ugyanis a ministeri rendelet 2-ik pontjára, — mely rendel, hogy a kalocsai róm. kath. egyházi főhatóság által megszabott iskolaszéki szervezetet köteles a zombori róm. kath. iskolaszék elfogadni és iskolaügyeit a szerint vezetni, — a valódi határozat ez volt: „a kalocsai felekezeti tanhatóságtól *immár leérkezett* iskolaügyi szabályrendeletek az iskolaszéknek alkalmazkodás és szigorú mihez tartás végett áttétetnek.“ És ez értelemben tétetett az egyházi főhatósághoz is a felterjesztés. A közigazgatási bizottsághoz azonban a következő értesítés menesztetett:

„Miután a zombori róm. kath. hitfelekezeti iskolaszék felett a törvény által meghatározott egyházi felsőbbiséget a kalocsai érsek Ő Nagyméltósága gyakorolja főegyházmegyei tanfelügyelősége által, — ennélfogva a zombori r. kath. hitfelekezeti iskolák iskolaszékének szervezetét s teendőit meghatározó *szabályok* a kalocsai főegyházmegyei tanfelügyelőséghez az iskolaszék által *felterjesztetni rendeltetett* s viszont ezen tanfelügyelőség felkéretni határozottat, miszerint a kalocsai főegyházmegyére nézve megállapított s abban

ugyanazon hibával t. i. a politikai egyensúly téves felfogásával vitte véghez a felosztást. Katalin I. Pétertől öröklött politikával folytonos hódításokat tőn; Lengyelország zilált belállapotait használván föl, a hol kellett engedékenységet, a hol kellett vad erőszakot használt s a viszályok ügyes élesztése által annyira hozta a dolgot, hogy Lengyelország meg lett semmisítve

Ausztriában Mária Terézia talán még leginkább menthető; kezdettől fogva egészen az utolsó percig a jog, becsületesség és őszinteség útján haladt, küzdött az áramlattal, míg végre az őt is elsodorta.

Minden felosztási tervet határozottan visszautasított; határozottan kárhóztatta a Szepesség megszállását, a conventió létrejöttét a portával. Azt mondá, minő joggal lehet egy ártatlant megrabolni?!

Nem helyes szerinte azon politikai elv, hogy ha két fejedelem hódító vágyának engedve, egy ártatlan nemzetet elnyom, a harmadik a szerződés alapján a politikai egyensúly fentartása miatt hasonló igazságtalanságba elegyedjék¹⁾ Ilyen s hasonló szavakkal adott aggodalmainak kifejezést, de végre is nő volt s még hozzá előrehaladott kora, ki, a vele homlokegyenest

ellenkező nézetű II. József és Kaunitz befolyásának engedni volt kénytelen.

1772. február havában így írt Bécsből Kaunitz-nak: „Midőn országaink megvoltak támadva s nem volt hely, hol gyermekemet szülhettem volna, egyedül az igazságra és Istenre támaszkodtam: de meg kell vallanom, hogy soha sem voltam oly aggodalmas helyzetben, mint most, midőn nemcsak a megsértett igazság kiált föl hozzánk, hanem a méltányosság és a józan ész. Jól érzem, hogy egyedül vagyok s erő nélküli, azért szabad folyást engedek a dolognak, de nem minden visszaborzadás nélkül.“¹⁾

Ily aggodalmakkal szemben különösöknek fognak látszani a szavak, melyeket M. Terézia Lacynak írt, midőn már beleegyezését megadta; néhány nappal előbb azt írta „placet“ mert oly sok nagy és tudós férfiak kívánják; de ha már egyszer meg leszek halva, tapasztalni fogják, hogy mi volt következménye az igazság ezen megsértésének.

Később pedig ugyancsak Lacynak írta: „Köszönöm önnek az előnyt, mely Lengyelország felosztása által Ausztriára háromlott.“²⁾

Kaunitz eljárása kevésbé menthető, sőt határo-

¹⁾ Carlyle VI. k. 521. l.

²⁾ Arneth 391. l.

¹⁾ Arneth 360 l.

érvényben levő iskolaszéki szervezetét s az iskolaszékek teendőit megállapító szabályait az egyházzéknökséggel zsinórmértékül megtartandása okából közölje.“

Eme kijelentés pedig egész terjedelmében valótlan. Először nem határozottatott — de nem is határozottatott az, „hogy a zombori róm. kath. iskolaszéknek szervezetét és teendőit meghatározó szabályok a kalocsai főegyházmegyei tanfelügyelőséghez felterjesztésenek“, — miután a mi iskolaszékünk szervezetét s teendőit meghatározó külön szabályok soha sem léteztek, nem léteznek, s így azok nem is terjeszthetők fel a kalocsai főegyházmegyei tanfelügyelőséghez. — Másodszor nem határozottatott, de nem is határozottatott az sem, „hogy az egyházi tanfelügyelőség felkéréssek, miszerint az iskolaszékek teendőit megállapító szabályait az egyházzéknökséggel közölje,“ — mert hiszen az egyházmegyei iskolaügyi szabályrendeletek még a március 23-iki gyűlés előtt leérkeztek, s ugyanazon ülésben tényleg be is lőnek mutatva; e szerint egészen felesleges lett volna azt határozni, miszerint a kalocsai tanfelügyelőség ezen szabályok közlésére felkéréssek. S hogy ez irányban kérelem nem is történt, bizonyítja az egyházi hatósághoz intézett ellenkező értelmű felirat is.

Ugyanez áll a ministeri rendelet 4-ik pontjára, mely rendeli, hogy a zombori róm. kath. iskolaszék csak azon tankönyveket és taneszközöket használhatja, melyeket a kalocsai róm. kath. érsek jóváhagyott, — továbbá, hogy köteles a tanórák rendét és a tantervet,

mielőtt azt foganatba venné, a nevezett érsek úrnak megerősítés, illetőleg jóváhagyás végett bemutatni.

Ezen pontra a valódi határozat így szól: „Az iskolaszék utasítottatik, hogy a használt tankönyvek és taneszközök jegyzékét, a tantervet és órarendet a főegyházmegyei hatóságnak jóváhagyás végett bemutassa.“ És ily értelemben tudósítottatott ismét az érseki hatóság.

A közigazgatási bizottsághoz intézett átiratban ellenben ezen pontra nézve így nyilatkozik az Egyházzéknökség: „Ezen rendelet foganatosítása elintézését nyert 2-ik számunk alatt tett intézkedés által.“

Ezt sem tartja helyes eljárásnak, mert szerinte szükséges lett volna, hogy a közigazgatási bizottság is ugyanoly értelemben és ugyanazon szavakkal értesítették a hozott határozatokról, mint értesítették az egyházi hatóság. Ezen bántó eljárás ellen pedig kötelességének tartja felszólalni, mert az egyházzéknökség képviselőjének méltóságával épen nem egyeztethető össze, hogy általa a közigazgatási bizottság, — melynek a rendeletmikénti foganatosításáról jelentést kell adni a magas Ministeriumhoz, — ily valótlan közlések folytán tájékozatlanságba sodortassék.

Koczár Mihály elnök válaszolja, hogy a jegyzőkönyvi kivonat első része, melyről az állítatik, hogy a közig. bizottsághoz menesztetett volna, nem a közgyűlés határozata, hanem azon bizottság javaslata, mely oly célból küldetett ki, hogy véleményt adjon, mi módon foganatosítottassék a ministeri rendelet. Az igazi

zottan kárhoztatandó; míg nyíltan azt hirdeté, hogy semmi módon sem fog beleegyezni Lengyelország felosztásába, míg azt mondá, hogy vérét adta volna oda, ha megakadályozhatta volna a felosztást; míg azt mondá, hogy ő, a ki annyi ideig szolgálja az államot, oly sok ügyet intézett el, ezen egyet sohasem várta volna: addig a legtitkosabb utakon működött közre, hogy Lengyelország felosztassék.

Mily tettetés s kétszínűség rejlik e szavakban! főleg ha figyelemmel kísértük Kaunitz tervezkedéseit, melyek nem egy ízben vették a felosztást célba. Anynyi bizonyos, véleményem szerint, hogy nem Ausztriában fogamzott meg legelőször a felosztás gondolata, hanem II. Frigyesben, bármennyire vegye is őt védelmébe Carlyle az ellenkezőt állítván róla.¹⁾ Ez különben igen természetes. Frigyesnek a szerződés szerint Katalint vagy pénzzel vagy sereggel segítenie kellett háborújában a törökök ellen. De Frigyes főleg az orosz fegyverek győzelmei után, mély politikai belátásánál fogva igen jól tudta azt, hogy a háború befejezésével Oroszország egész Lengyelországot akarja megtartani, hogy tehát egyrésztől szabaduljon a fizetés terhétől, másrésztől pedig eddigi szolgálataért is kapjon valamit, sürgette a felosztást, főleg miután sikerült neki

¹⁾ Carlyle 515. l.

Oroszországgal elhítenni, hogy Ausztria vele együtt nem engedné miszerint Oroszország egész Lengyelországot foglalja el.²⁾

De nemcsak az említett három hatalmat, hanem éri a felelősség és vád a többi hatalmakat is, nevezetesen Francia- és Angolországot. Franciaország tétlen volt s hozzá kétszínű. Például szolgáljon következő eset. Midőn Kaunitz arra kérte a francia udvart, hogy adja tudtára a párisi német nagykövetnek, hogy Franciaország Ausztriát háború esetén pénzzel és sereggel segíteni fogja: Aiguillon üzent is a követnek; de azt mondá, ha II. Frigyes meg fogja támadni M. Teréziát, akkor ki fogja állítani a köteles 24 ezer embert, de a meddig Frigyes Lengyelországra fog szorítkozni, tegyen itt a mit akar, Franciaország nem fog beavatkozni.

II. Frigyes és Katalin ünnepélyesen ígérték a lengyeleknek, hogy egyedül az alkotmány, a jog és igazság fentartása vezérli lépteiket és a következők eléggé mutatta, mily csalást vittek véghez s különösen II. Frigyes, eljárása által önmaga cáfolta meg e mondatát: „Soha sem csaltam meg senkit éltében“²⁾ Katalin határtalan arcátlanságában kiállott a síkra egész Európával szemben; hatalmának öntudatában

²⁾ Rauner 545. l.

¹⁾ Laboulay 75. l.

határozat a jegyzőkönyv második része, mely az egyházi hatósághoz híven fel is terjesztetett.

Fejér Gyula ellenveti, hogy ez állítás téves; mert a jegyzőkönyv ezen első része előtt világosan ott áll e szó: „határozatott,” — tehát ezt is „igazi” határozatnak kell venni, s hogy ez mint „igazi” határozat közöltetett a közig. bizottsággal, bizonyítja ugyanezen bizottsághoz menesztett átirat, melynek másolatát felmutatja, s abból a kérdéses pontot újból felolvassa.

Szlávy Ferencz jegyző állítja, hogy e két hatósághoz szükségképen kétféle felterjesztést kellett tenni, mert a közig. bizottságnak az általa velünk közlött ministeri rendeletre kellett felelnünk, míg az egyházi hatóságnak az onnét már előbb leérkezett leirat pontjaira válaszoltunk.

Fejér Gyula ezen mentséget sem fogadhatja el, mert szerinte ugyanegy határozatról semmi körülmény között sem lett volna szabad két külön értelmű felterjesztést készíteni.

Millassevics János nem tartja oly fontosnak ez ügyet, hogy arra érdemes lenne több időt is vesztegetni, annyival inkább, mert ha Lukich úr történetesen nem kéri ezen kivonatnak felolvastatását, a plébános úr nem is tudta volna, mi foglaltatik abban, — akkor nem szállalt volna fel ellene, és így minden nehézség nélkül keresztül ment volna a gyűlésen.

Fejér Gyula biztosítja *Millassevics* urat, hogy ha Lukich úr nem kívánja ez iratnak felolvastatását, akkor ő követelte volna ugyanezt. Erre ő előre el volt ké-

szülve; azért szerezte meg a közig. bizottsághoz menesztett átirat másolatát is, hogy ez ellen felszóllalhasson.

Koczkár Mihály elnök nem tagadja, hogy hiba volt, midőn a jegyzőkönyv hitelesítése előtt expediáltattak eme felterjesztések; de hibázni emberi dolog; hibák mindenütt történnek, még a ministeriumnál is hibáznak. Megjegyzi azonban, hogy ez az egész ügy nem tartozik az iskolaszéki gyűlésbe, hanem az Egyházvédnökséghez. Ha a ft. úrnak van ellenvetése, ott hozza majd elő panaszát.

Fejér Gyula igéri, hogy annak idején ott is fel fog szólalni.

Erre utasítatik az iskolaszék:

1) hogy a kalocsai egyházi hatóságtól az Egyházvédnökséghez leküldött s onnét ide átszarmaztatott „iskolaügyi szabályrendeletek” szerint vezesse ezentúl iskolaügyeit.

2) hogy az új iskolatörvény életbeléptetése után megválasztott, de még eddig meg nem erősített tanítóknak, névszerint: Berger Antal, Czinkler Gyula, Józich Márk, Jung Ignác, Kuzmics Lajos, Lukich Béla, Temunovich József, Temunovich Tamás, Gräff Anna, Kuszik Emilia és Oracsics Erzsébetnek választási-, képesítési-, és szolgálati okmányait megerősítés céljából terjeszse fel az érseki hatóságnak.

3) hogy a használt tankönyvek és taneszközök jegyzékét, úgy a tantervet és órarendet a főegyházmegyei hatóságnak jóváhagyás végett bemutassa.

magára vállalta a gyalázatot, mely a három hatalmat bélyegezte, midőn így szólt. „Minden szemrehányást magamra veendek.” A tizenhétadik századnak álműveltsége így adott önmagának bocsánatot minden bűnökért és a szemtelen dölyföt nagyszerű uralkodói szellemnek nevezé, mondja Raumer, és igaza van, mert hisz’ a XVIII. század megromlott moralja következtében, a nemzetközi jogok lábba tiprása nem nyilatkozhatott eklatansabb módon, mint épen Lengyelország felosztása által.

Lengyelország felosztása nem volt oly szükségképeni mint azt némelyek hiszik s valóban esodálandó, hogy vannak olyanok, kik ezt hiszik; ilyen a többi közt Carlyle,¹⁾ ki azt állítja, hogy Lengyelország a hatalmak útjába dobott holt test volt, mely elrontá a levegőt, melyet tehát egészségi szempontból onnan el kellett távolítani. Ha csakugyan így okoskodtak a hatalmak, úgy szem elöl tévesztették azt, hogy ők maguk idézték elő az ország halálát, a helyett, hogy ígéreteik beváltása által felvirágzásán munkálkodtak volna közre.

Lengyelország 1793-ban második, 1795-ben pedig harmadik felosztását szenvedte.

Ugyanazon kül- és belokok működtek közre ott,

¹⁾ Carlyle 526. l.

minők az első felosztásnál; ugyanazon ármány, szőszegés ásta meg még mélyebbre a nemzet sírját, minő az első fölosztást eredményezte. Hősi kisérlettel, mintegy a kialvó lángnak utolsó fellobbanásához hasonlóan igyekezett a forradalom a hon boldogságát előmozdítani, de a vas hatalom győzött a homiui szeretettől lángoló szívek nemes buzgalma fölött s a mélyen sujtott lengyel nemzet a gondviselés boszuló kezétől várja a rajta elkövetett jogtalanság megtorlását s saját felszabadulását!

(Folytatása következik.)

Pattantyúk.

(Gyűjti: Mane-Tekel-Phares.)

Ráchel, — hogy ne mondjam csunya, de — meg lehetős öreg s ráncos képű asszony a rabbihoz járul ama panaszszal, hogy Mojzes őt meg akarta ölelni, sőt mi több — meg is csókolni.

„Ráchel, Ráchel — felelé mosolyogva a rabbi — te dicsekszel! . . .

*

Belép a tanfelügyelő egy falusi iskolába és felhívja a tanítót, hogy examináljon a földrajzból.

Ó-Kanizsa, 1879. april hó.

Tekintetes szerkesztőség!

Folyó hó 20-án a szegedi árvizkárosultak javára, a nagyvendéglő dísztermében, műkedvelői előadás tartatott, mely igen jól sikerült s a fentti nemes célra 175 o. é. forintot és egy aranyat jövedelmezett.

A műkedvelői előadást megelőzőleg Claar Emilnek a szegedi vízveszélyről irt, A. E. által magyarra fordított költeményét szavalta Hatkics Gyula úr, ki tökéletesen átérezte az elszavalt költemény eszme és érzelem dús tartalmát és azt meghatottsággal adá elő.

A fáradhatatlan veterán műkedvelő igazgató, id. Szerdahelyi János úr műzslésének köszönhetni, hogy a jeles népszimű „Tolonc“ adatott elő.

A szereplők közül Székely Erzsébet úrnő, Ocskay Hermina, Gergely Mariska, Létmányi Ilonka kisasszonyok, Szerdahelyi Sándor, Herz Ede, ifj. Mihály Sándor, Balogh Gyula és Ifkovits Antal urak tüntek ki és sok tapsot arattak.

Az ó-kanizsai műkedvelők ama buzgó közreműködéséért, melylyel az árviz által sújtott szegedi szerencsétlen embertársaink nyomorán jótékony célú előadásukkal segítettek, valamint a nyújtott felejthetetlenül kedves élvezetért a t. közönségből egy jelenvolt forró köszönetét nyilvánítja és melegen óhajtja, hogy az ó-kanizsai műkedvelő társulat, mely már 30 év óta fenáll, hervadatlanul virágozzék.

E hó 24-én a fölséges királyi pár ezüst menyegzője napján hála isteni tisztelet tartatott a r. kath. egyházban nagys. és főt. Mészáros Ignác prépost plébános úr által, fényes segédlettel, melyen a városi előjáróság, az egyházképviselet, a hívek közül igen sokan, a más felekezetűiekből is többen jelen voltak.

A sz. mise alatt Ocskay Hermina k. a szép cse-

A tanító egész udvariassággal bocsánatot kért, hogy ő földrajzt nem tanított, hanem — geographiát.

*

Aurora — Tithon számára az istenektől halhatatlanságot kért, de elfelejtette örökös fiatalságát is kérni. Szörnyen megjárt . . .

*

„Veled nem lehet sétálni menni — mondja az asszony férjének séta alkalmával — mert minden koresma előtt megállsz.“

„Megállok én Luizám ott is, a hol nincs koresma“ — feleli a férj.

„No oda bizonyosan építeni fognak egyet“ — válaszolá mérgesen a nő.

*

Egy nagyvárosi borbély azt praktizálta, hogy a börzéről jövőknek kétszeres árt kellett fizetni a beretválkozásért, „mert — úgymond — a börzéről jövet mindenki még egyszer oly hosszú képet vág, mint odamenet.“

gő hangjával gyönyörűen zengé ez ünnepélyes alkalomra, helybeli éneklésünk t. id. Szerdahelyi János úr által készített dicséneket, melyben nemcsak a jelen voltak, de az egész magyar nemzet hő óhaja lön kifejezve eme egyszerű szavakban: „Éljen soká a felséges királyi pár, hű alattvalóik boldogítására.“

Honfíui üdvözlettel maradtam

alázatos szolgája

Somogyi.

Kimutatás

a Szeged város és vidéke árvizkárosultjainak felsegésére a zombori kir. törvényszéknél és a zombori, apatini, külai, hódásghii járásbíróságoknál befolyt adományokról:

I. A zombori kir. törvényszéknél: Széchényi József 50 frt, Grosschmid Gábor 8 frt, Gartner Ferencz 5 frt, Drakulics Gábor 10 frt, Jerkovits Antal 5 frt, Raics Lyubomir 5 frt, Zsulyevics Demjén 5 frt, Jounnovits Döme 5 frt, Gyorgyovanszky György 5 frt, Valter Nándor 1 frt, Bielitzky Kálmán 1 frt, Dalmay Pál 2 frt, Pilaszanovits Pál 5 frt, Dr. Roth Adolf 3 frt, Falcione Nándor 2 frt, Lallossevics János 1 frt, Millassevits Sándor 1 frt, Koncsek János 1 frt, Körmőczy Pál 1 frt, Radicsevits Sándor 1 frt, Lovrics Endre 50 kr, Veszelinovits János 1 frt, Pinczehelyi Gábor 1 frt, Vujevits Lajos 1 frt, Lovich Kálmán 2 frt, Blumenthal János 5 frt, Wippler Sándor 2 frt, Középesi János 2 frt, Sziksz György 1 frt, Joannovits Urós 1 frt, Kutta Adolf 1 frt, Allaga Hugó 50 kr, Schmidt Jenő 1 frt, Mattarics Mihály 50 kr, Gálfy Dezső 3 frt, Ifj. Raisz Sándor 50 kr, Agyich Mihály 50 kr, Delics Mihály 50 kr, Littvay Albert 50 kr, Kanyó Abel 20 kr, Balázs János 50 kr. Összesen 142 frt 20 kr.

II. A zombori kir. járásbírószágnál: Klacsányi István 10 frt, Kolarics Vazul 5 frt, Koczkar Zsigmond 5 frt, Dömötör Pál 5 frt, Vuits Eusztach 1 frt, Klug József 1 frt, Grosschmid Ferencz 1 frt, Vukovich Mihály 50 kr, Almásy István 30 kr. Összesen 28 frt 80 kr.

III. Az apatini kir. járásbírószágnál: Scultéty Gyula 5 frt, Uhlyarik Imre 3 frt, Radoychich Lajos 2 frt, Furmann Gyula 1 frt, Jellmann Alajos 1 frt, Kemény Ferencz 50 kr, Rózsa János 50 kr, Bernschütz Miklós 50 kr, Oláh János 2 frt, Raniszávlyevits György 2 frt. Összesen 17 frt 50 kr.

IV. A külai kir. járásbírószágnál: Hrobony János 10 frt, Lederer Gusztáv 7 frt, Sztojkovits György 5 frt, Hettesheimer Henrik 3 frt, Eidenmüller Ádám 2 frt, Boskó Rezső 1 frt, Vukadinovits Miklós 1 frt, Felicides Lajos 2 frt, Sauer Ferencz 3 frt, Bányacz Szilárd 1 frt, Alföldi Vilmos 1 frt, Kohlhammer Mihály 1 frt 50 kr, Ilits György 1 frt, Baics Ladomér 50 kr, Gvosgyák Gábor 2 frt, Zsámbokréthy Ágoston 2 frt, Ruzicska Péter 2 frt, Antal József 1 frt, id. Szviderka Ignác 50 kr. Összesen 46 frt 50 kr.

V. A hódásghii kir. járásbírószágnál: Dömötör Húgó 5 frt, Tillinger Sándor 2 frt, Papp Sándor 1 frt, Krusetz János 2 frt, Vertunszky Tivadar 1 frt, Branovacsy György 1 frt, Szvorény Pál 1 frt, Remély Márton 50 kr, Shrankó József 50 kr. Összesen 14 forint.

Összegezés :

I. A zombori kir. törvényszéknél	142 frt 20 kr.
II. A zombori kir. járásbírósnál	28 frt 80 kr.
III. Az apatini kir. járásbírósnál	17 frt 50 kr.
IV. A kúlai kir. járásbírósnál	46 frt 50 kr.
V. A hódásághy kir. járásbírósnál	14 frt — kr.
Összeg	249 frt — kr.

Zomborban, 1879. ápril hó 22-én.

Széchényi József

kir. trvszéki elnök.

Zene.

Táborszky és Parsch budapesti zeneműkereskedésében megjelentek: „*Fantaisie hongroise*“ *pour violon principal avec accompagnement de piano, par Eugène Huber.*“ Ára 1 frt 50 kr.

Három magyar dal (1. „Húzzad cigány!“ Németh Jánostól; 2. „Hullámzó Balaton közepén“; és 3. „Plevna-nóta,“ Németh Jánostól) sikerült áttétele kissé nehézzé, de hatásos hegedű-solóra, egyszerűen szép zongorakísérettel. A három dal két utóbbika általánosan ismeretes; kevésbé elseje (ha nem csalódom), holott ez valódi gyöngye a magyar dalzenének.

„*Valerie. Polka française für das Pianoforte compoirt von Philipp Fahrbach jun.*“ Ára 50 kr. Jó rezgő.

B. Á.

Színház.

Vasárnap április hó 27-én adatott „A zsandár“ című eredeti új népszínmű dalokkal 4 felvonásban. Kiváltak e darabban Rónaszéki Tutyi Orbán rector, Ungvári Ilka Örzse szerepében, Tiszai Juhász Sándor zsandár szerepében.

Hétfőn április hó 28-án adatott Mezey Péter jávára „A képzelt beteg“ Molière vigjátéka 3 felvonásban. Mezey Péter kitűnően adta a képzelődő beteget; kitűnő játéka után felemlítendő a kis Mezei Olga játéka, ki bátorsága által bámulatra ragadta a közönséget.

Kedden április hó 29-én adatott „Oh azok a férfiak!“ Rosen Gyula 4 felvonásos jeles vigjátéka Huszár Imre fordításában. Tóth Ilka kiváló színi tehetségének e darabban több ízben adta tanujelét, csak több mérsékletet ajánlhatunk neki beszédében s különösen mozgulataiban.

Csütörtökön május hó 1-én adatott „A kornevilli harangok“ Planquette Róbert hírneves 4 felvonásos operetteje. Szép volt Aradi Gerő társulatától az igyekezet a közönségnek ezen nagy hatású operette színrehozatalával élvezetet nyújtani. Az előadáson meglátszott Langer Viktor karnagy jeles vezetése. A karok általában összhangzóan énekeltek; a magán dalok eléneklésében Rónaszékiné mint Szerpolett, Munkácsi mint Grenisó, Ungvári Ilka mint Zsermén elég jól énekeltek, Berényi Hanri marquis szerepét határozottan rosszul adta úgy énekben mint játékban.

Pénteken május hó 2-án adatott Berényi Gyula jutalmára „Dalos Pista“ Szigligeti Ede 3 szakaszos vigjátéka; szombaton pedig május hó 3-án ismételve a „Kornevilli harangok“ kerültek színre.

Vasárnap április hó 4-én utolsó előadásul adatott „Niniss“ Hennequin és Milland látványos bohózata 3 felvonásban. E darab előadása korántsem sikerült ugy Aradi társulatának, mint a „Kornevilli harangok.“ Ungvári Ilka k. a. igyekezett ugyan szerepének megfelelni, de nem oldotta meg feladatát.

Aradi Gerő társulata városunkból Bajára távozott.

Nemo.

Különféle.

A szegedi tankerület főigazgatója, Mészáros Nándor kir. tanácsos ő nagysága f. hó 5-én hivatalos tanoda látogatás végett városunkba érkezett. Üdvözljük az érdemdús tanférfiút körünkben, kinek jelenléte úgy az ifjúságra mint az egész intézetre, melynek előljárója, lelkesítőleg hat.

Zombor sz. kir. város bizottságának f. hó 6-án tartott rendkívüli közgyűlésében következő határozat hoztatott: Megalapított azon arány mely szerint az egyes választó kerületek a kilépendő 24 választmányi tagot választani fogják; és pedig: a belváros hármát, Cservenka ötöt, Bánát hatot, Szelencse ötöt, és felső város ötöt, ezen kívül még Bikár Sándor választmányi tag elhalálózása folytán Bánát külvárosban szintén egy tag fog választatni. Bikár György úr helyett, a ki ugyan a legutóbbi 1877. évi választások alkalmával a Szelencsében megválasztott, de az igazoló választmány által nem hitelesített, szintén egy tag fog választatni. A választási nap f. hó 21-ére tűzetett ki. Az egyes választó kerületekre nézve választási elnökül megválasztattak és pedig a Belvárosban: Jerasovits János szavazattöbbséggel; felsővárosban: Dr. Ambrozovits Károly egyhangulag; Bánátban: Kirjakovits Zsivoin; Szelencsében: Dr. Maximovits Miklós; és a Cservenkában: idősbb Bikár Vazul.

Viz. A sok eső miatt városunkban a gyengébb állományú házak repedezni kezdenek; a mlakában összedőlnek a házak; a szabadban szomorú látvány tárul a szemlélő elé; mindenfelé csak víz és víz, hol a nagyszámú halászok húznak hasznat abból, mi másnak szerencsétlenséget okoz; a vetések is sárgulnak már. Szomorú termésnek nézünk elébe!

Gyilkosság. Kúlán a legutóbbi vásár alkalmával mult hó 27-ikén a nagy koresmában részeg emberek dulakodtak egymással. A dulakodók a legvagyonosabb kúlai szerb pórok voltak, az Acsánszky család tagjai. A koresmáros rokona Pilis nevű mészáros Hegyesről segítségül jött rokonának, midőn Pilist az említett szerbek egyike késsel agyonszúrta. A gyilkosság áldozata pár perc múlva meghalt. Utolsó szavai voltak: „Jaj! anyám!“ Ő ugyanis nemrég a katonaság alul felmentetett, mert özvegy anyjának egyedüli támasza volt. A valódi gyilkos még nincs kitudva. Különféle változatban említik a gyilkosság okát; némelyek szerint a gyilkosság szándékos volt s rég elfojtott boszúnak kifolyása.

Megyénkben legközelebb több helyütt fordultak elő gyilkosságok. Úgy látszik, Ráday neve nem rettent többé.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: RADICS GYÖRGY.

HIRDETÉSEK.

892.

kg. szám. **Pályázat.**

Bácsmezei közép járás II. kerületi szolgabírói hivatal részéről ezennel közhírré tétetik, miszerént Ó-Szivacz község jegyzőjének nyugdíjaztatása folytán üresedésbe jött Ó-Szivacz község jegyzői állomásra pályázat nyittatik.

Ezen állomás következő évi javadalmazással van egybekötve, u. m.:

- a) készpénz évi fizetés 126 frt;
- b) örlés fejében 20 frt;
- c) egy hízott sertvés;
- d) 25 hectoliter tiszta búza;
- e) 84 kilo marhahús;
- f) 33 kiló 60 decagr. só;
- g) 33 kiló 60 decagr. gyertya;

- h) 68 méter mázsa és 20 kiló széna;
- i) 20 ½ köbméter kemény tűzi fa;
- j) 72 hold 407 □ öl szántó föld haszonélvezete, holdját 1200 □ öllel számítva; mely után a földadót a jegyző tartozik fizetni.

Az üresedésbe jött jegyzői állomás 1879-ik évi május hó 14-én d. e. 8 órakor Ó-Szivacz község házánál kezdetét veendő nyilvános választás útján fog betöltetni.

Felhivatnak mindazok, a kik ezen jegyzői állomást elnyerni óhajtják, miszerént kellőleg felszerelt folyamodványaikat f. é. május hó 13-ig ezen szolgabírói hivatalnál benyújtsák.

Kelt Ó-Szivaczon, 1879. ápril hó 21-én.

Latinovits Gyula
szolgabíró.

2-2.

ÁRAK		FEHÉR MELL-SZÖRPP		ÁRAK	
az osztrák államokra nézve.		(weißer Brust-Syrup)		az osztrák államokra nézve.	
	fr. kr.	több egészségügyi hatóságok s tisztí főorvosok által igazolva,			fr. kr.
1/1 itcés palack	3 60	mindennemű idült köhögések, melfajások, náthaláz, elévült rekedtség,		1/1 itcés palack	3 60
1/2 " "	1 80	torokbántalmak s tüdőelnyalkásodás ellen eddig még kielégítő siker nélkül soha nem használtatott! — Ezen		1/2 " "	1 80
1/4 " "	— 90	szörp mindjárt az első használatnál feltűnőleg jótékonyan hat, — különösen görcsös-köhögés és szamarhu-		1/4 " "	— 90
1/8 " "	— 50	rutnál; elősegíti a nehéz s megaludt nyalkakiköpést, a gégeingert azonnal enyhíti, s rövid idő alatt eltá-		1/8 " "	— 50
		volítja minden, még az oly heves és gonosz aszkórköhögést is, s a vérhányást.			
		Mayer G. A. W., gyáros Breslauban és Bécsben.			
		Kapható : Zomborban HEINDLHOFER R. kereskedésében.			

12-10.

Alapított 1822-en.

Kir. szab. Triesti Azienda Assicuratrice.

Az osztrák-magyar birodalom legrégebb bizt. intézete.

Biztosítéki alap 12 millió frt.

Magyarországon a biztosítást legelsőben honosítá meg 57 éves működése óta tűz-, jég- és életbiztosítási károkért összesen több, mint 100 millió frtot kárpótol.

- Biztosít : a) tűzkár ellen,
b) jégkár ellen, különös tekintettel a gazdasági érdekekre és szükségletekre,
c) tőkét, élet-, halál- és kiházasítási-esetre.

Az Azienda, a biztosítás általánosítása czéljából, a közönség érdekében oly olcsó díjakat szab, hogy mindenki képes magát e biztosítás által károktól megóvni.

Alólírt intézeti képviselő mindennemű biztosítási ajánlatokat elfogad, és felvilágosítást készséggel nyújt.

A Triesti Azienda Assicuratrice.

10-4. Kerületi ügynöksége Zombor Goldstein Hermann.

Nyomatott Bittermann Nándornál Zomborban. 1879.